

ՀԱՆԴԵՍ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ

ԵՒՐԻՊՈՒԵԱՅ

ԱՂԵՐՍԱՒՈՐԻ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

(ՏԵՆ Հո. 1Ը, Պր. Գ. 42361):

ԹԵՍԵՒՍ, ԱՐԲԱՍՏՈՍ, ՊԱՐ.

ԳԱՐՈՋ ՌԳ. ԹԵՍԵՍԻ

ԳՐԱՐՈՋ

Ո՛ր երկրիս այսմ իշխեցող, զեմ՝ բարոյեւ իցե ինձ
Ըզպատգամս կրե՛նտեալ՝ որ ի կարմնս բըռնանայր.
Ձի մեաւս իտեղկես զեւթնարեան զըրամբ ըւրբ
Յնքորեն իւրեւ անգէն Պօլիթիկայ ձեռնանէ:

ԹԵՍԵՒՍ

Այլ յայլմե, օտարականդ, բանիցդ ըսկիցես նախ եղբր,
Ատանոր իշխդրեալ արքայ. զի ոչ իշխի այս երկիր
Յառե՛ն ի միտէ՛ն, այլ ինքեօրեն եւ քաղաք.
Եւ տիրե խառնազանը՝ ամբոյն որդի՛ն ի չորե
Ես զեւեւ ատրեւոր, և ոչ արեւալ մեծատան
Առաւել չուք, այլ ընդոյն և աշխատին Հասարար:

ԳՐԱՐՈՋ

Ձի զայս մեզ աւասիկ կամակարուց անտացեր
Տաւ անդի՛ն զի քաղաք՝ յորմե ահա եկեալ կամ
Հեւաճեալ ի միտէ՛ն և եւթ և ոչ Համբոխեւ.
Ձիք և ոչ որ ի նշմա՛ր որ անբացեալ ինչ բանիք՝
Շըրլեցե զամենայն յիւր օգտութիւն և ի փառս:
Ոչ և այն որ որ Համբոյր օղորանօք վարեալ նախ՝
Ի վիճաս ապա զարեցի. և խաղութեան նենդանօք
Գողցեալ զնախկին օճիրս՝ արդարացաւ. յառե՛նի:
Եւ զիարդ իցե ինչ մարթ որ սպլմաքեն Հանապաղ՝
Աստնորի կալ քաղաքի և ուղղաբար ըստանեւ
Արեւատոր այսմիկ բազում իմաստութեան զոյ Հանձնար,
Ձի բարիքը յաղիցեցե՛ն. զի այր աքշատ Հոգադործ
Յճգնիցի ի տակ լծպէտ և արարող անձաւակ,
Ձամբոխին Հոգալ իշնամա իսպառնապաւս. զըւսացի:
Ձի տաւոք ինչ որերոյ ոչ ըստ մշտացն իցե այս,
Յորժամ այր որ աննըւան ի բարձրագահս մարտիցե,
Խառնամբոյն վարեւ ազնիւս այն՝ որ օւժպէտ եր յառաջ:

ԹԵՍԵՒՍ

Հենդաւոր դու քարոյդ և Հրապոյրիւ բանաբարեւս,
Ի այն օրովհետեւ ինէր պալատը դու խօսից
Ունեւե զիւր, զի զանից դու զըրգեցեցեր նախ ըզրոյ:
Քան զորք զըրգեւաւոր լիք քաղաքի միասակաւ:
Աւ չչոյն Հասարակաց ինչ օրինալ ի միջի,
Առանձինն իշնան լինի որ յիւր զօրեն վարարեալ,
Ինքեանեան և ուղղի. և քեզ այդ զիւն իցեն պէտք:
Իսկ օրեւք Թիւն ի գրի, լիցի և Հարթ իրաւաք
Առաջալ տեղաբին և մեծատան միասեւ:
Ձճգնիցի զլիցեք աշխատն արդարութիւն ըզրցեալ
Ի ըրեան օւնել զայս կիրթ աշխատութեան բան չքեցի
« Կամիցի թե որ երբեք զուցե՛ն օգտոս քաղաքիս ».
Յոյնամօ՛ք օր պայծառացի խօսիք ի պի՛քն ասե՛նի,
Այլ որ լուս լիցի, քան զայս իցե՛ն արդար ինչ օրեւք:
Խառնապանին յորժամ տէր իցե երկրի ինքեօրեն,
Եւ տիրե զպատանեաց թալ որերոյ բազմութիւն,
Իսկ թե այր որ թագաւոր՝ մեծապարե զըրք զայս.
Եւ զոր զամ թ խոհականս յաւանաւայն նշմարե՛ն:

Աւ ահի բըռնաւոր իշխանութեանն՝ խողեսցե՛ն:
Եւ զիարդ պիտահետ և Հարըտանայ քաղաք ինչ,
Յորժամ որ զարնանապաւարճ անդատանի զերդ ըզհասկ
Հնքնեցե ըզպերճանս, զիցե զարուուն ծաղկունից:
Ձիւն օգտոս նոխութեան զայս մըթերել զաւակաց,
Թե իցե բըռնաւորին՝ նորիքիք սիգալ պերճութեամբ
Կամ ի տան զեղեցիկ տանեւ կուտանս սըրբութեան,
Որ յաւուր փուս լիցին կուր տըրփանաց արքային,
Ի ցաւ աստուի ծընողաց. ո՛հ, մի տեսից այլ զարի,
Թե զըստեք իմ ի բըռնի՛ն ի Հարանութիւն վարեցեն:—
Այս յինեւ քաղաքի պատանոխանի տըրեալ քեզ:
Աւ իմ և յինչ ինքզիքր աստ յիմ երկիր եկեալ կաս:
Արտասունել եկիր անուշտ, թե չե յըղեալ քաղաքին,
Ընդ օւժպէտ բանիցըզ քոց. զի քարոյն առն արժան
Ընդարգեւալ ըզհըրմանն փութով և ապր ասե՛նի մեզ
Եւ զընտել պատահետ ըզչուս կացե՛ն կըրեն:
Քան ըզքեզ ոչ լեզուաբար զըք ճիւս Հրեւտակ արձակել:

ՊԱՐ

Ո՛վ եղեւն. յորժամ քաղաք իցե նըպատոս ինչ շարաց
Ընդգլցեն, զի Հանապաղ կալ ի բարեւոյ ցտեկանան:

ԳՐԱՐՈՋ

Այս ահա յինեւ պատգամք. թեպէտ թուիցի քեզ ար-
Եր փե՛նս, այլ փիտո՛ք զի այլեն միտք իմ ընդ այս. (չար
Ես ըստամ ինչ քեզ Հրաման և նոյն ամբոյրել կարմեայ,
Ձի զերկիր զայս՝ Ազրաստայ այսցես թոյլ զալ՛ի կոխել:
Իսկ թե արդ իցե անգէն, չե արեւուն անկանել:
Ձարհալիս քե՛նա լուծեալ տըրքաւոր զըրըրոյք
Վտարեալ իմ կիրե աստի. և մի փոյթ ինչ լիցի քեզ՝
Թաղել բըռնի ըզմեռեալս զի չիք ինչ քեզ ընդ Արգաստ—
Թե բանից ինք անտա՛ւ ըզմադ ասանց ծղկունաց
Վարեցես ըզքաղաքդ. ապ՝ եթե ոչ՝ ծուգի բազում
Ճեմատուց իմ մեղ ու ի քեզ և ի Համհարազ յորքեցեցեն:
Ու չիմ լիք, և մի ինքն բանիցն ընդգէն՝ դառնալեց
Քանգ զու. յազատութեան տըմիկ իշնան և աստեն
Ձայրացեալ իտրոխանաք, իսկ որ բաղադր ի կորով
Յուտայ՝ ընդ վայր և ե զուր, որ բորբոքեաց ըզաղաւմ
Ի ցաւուն քաղաքանին յանափ ըզմիտ օւղոցեալ:
Ի քըրեայս թե եկեցեք քաղաքն օղոյն առ ի մարս,
Անմարն որ անարգեալ ըզմահ յայս իւր՝ դիմեցե:
Եւ վիճանս պիտահետ և բարբ ընդ քեզ կըրե՛ն օցի:
Թե իցեն արհաւիրես Հանդէպ աւաց բարբոք՝
Ոչ մոլեալ յըրապս երբեք ի զեմ՝ կորեւնէ:
Եւ իեղեւտ յըրապոյն թալ իրազեւ եմք մարդիկ՝
Չորապիսի ի թե իցե, որ լար անուտան և բարի,
Քանիցն քան ըզմարտոս խաղաղութիւն իցե լուս:
Եւ նախ իսկ ասալին՝ այս տեսելի աստուածոց,
Թըլնամի և կատաղեց, տիրե զընունդս բազմաճին,
Յորանայ մեծութեամբ, զորս արարեալ ապախա շարքս
Քըրքուիմ պատրեալմբ. իւրաքանչիւր այր զեկե՛ր
Ի գերբաւան նըւանեք, և կամ քաղաք զայլ քաղաք:
Ի նըպատոս աստակի կապ դիմանց, թըլնալեց
Ի բառնալ և ի թաղել զորս յոխորտանք արկ տապատս:

կապանայ ոչ ինչ 'ի դէպ լանժարեալ ապաքեն
Երեւեալ կայ յուղարարեմ անկեալ մարմինն ստեղծեցող
Յոր լանայ վերելանել, և բարձրանի երդուաւ նա
Բերեալին առնել թէ դից կամիք և թէ յակնայս :
Եւ ահա ինչ Գարնաբնի կամիքս զհաւադեան,
Բզաւորեն քառաւիյս իսարգանաւայ յեր քերան :
Են և այլք որ անկեալ յայն 'ի դըրուան զորպիսեց
Ձուկերաց քարակոյն՝ երեալ վերցը բլրադուանս :
Այլ այսմիկ պանծացիք 'նզ Արամաղայ ընդ Հանձար,
Կամ ոգն և թէ արարեի դից կորուսել զվառմեալս :
Ձառկանն ըմբան սիրել և իմաստնայ զիւր որդիս,
Բզեւորաց պնուհեան, և զհայրենիս պանծալիք
Առնել պարտ : զի վնաս մեծ է յանդու գն առաւորդը :
Թէ նաւու նաւազն 'ի դէպ ժամու գիտե վարել թալ :
Արուժիւն մեծ է այս և զգոյնութիւն անկրկել :

ՊԱՐ

Հատ անուշտ է պատուհանս Արամաղայ արձակեալ :
Նախապիսն անգ այսպիսի թընամանել է ինչ պարտ :

ԱՐԻԱՅՈՍ

Ո՛վ վերժաղորդդ

ԹԵՍԵՒՈ

Լուր Աղբառաւս, կալ զբերանդ .

Մի քան զինն բլրո ըսան ինչ նախամեծար գընիցես .
Փանդի ոչ առ քեզ քարոզչ այդ և յընեալ աղգարար ,
Այլ առ իւ . և ինչ է պարտ պատասխանի տալ նըմին :
— Նախագոյն բանիցդ քոց նախաբարտա տաացից . —
Հանաւնձ ոչ բզկերան ինքան ինչ ինչ ինքեցուլ ,
Ոչ զորպիսի թէ իցէ , մինչ մարմնացի առնել Հարկ
Ի գործդ յայդ զԱթենացիս . առնալն ինչ վեր 'ի վայր
Տապալի պնուհեան՝ թէ հնազանդել պարտցիմք :
Ոչ ըսկիզբն ինչ կամիմ ինչ մարտի պղպիսայ ,
Որ և ոչ ընդ պսոսակն եկի յաշտարեն կազման .
Այլ առնալ բզգիական , — ոչ 'ի վնաս քողաքիդ
Եւ ոչ մարգարիտը նախնիր յուղեալ նախաուսց , —
Տալ յանկամ 'ի լերիմ , զորեն Համակ էլ նընաց
Ի Հաստով պահեալ , զի զինչ քան զայս իցէ ինչ չըքնալ
Թէ երբեք ախտ ինչ իցէ ձեք ախտացեալ Արգեանց
(անդ)

Մեռեալք են . վերեժիւնդիւր լըրուք արեամբ թընամեաց ,
Ի նոսա անուկ կեցալ . զի զնայիս իրաւուք :
Թողեց արդ զանեայ չոգալ . զբշխակունելն ծանկել :
Ձի ուստի իւրաքանչիւր որ եկն 'ի գոյ և լինել ,
Վերջապիս գարնի 'ի նոյն , ապա Հոգին ընդ եթերս ,
Եւ մարմին 'ի Հոգ երկրի , զի չիք ինչ մեր սեպհական .
Այլ զի լուկ լինց Հոգի բնականան գոլ կենաց
Ընդին և ինքն 'ի բուն իւր ընկուսցը բզգպիտակն :
ՁԱՐԳՈՒԹԻ . կարծես ապախտ առնել անթաղ մեռելովք ,
Ոչ երբեք . այլ կըրթի այս Հաւարապալ Եւլապալ .
Թէ արման իցէ զբնիւն Այր իրաւուցը բզգիական
Արտաւոր թողեալ Հոյս , զի վատութիւնն անցէ այս
Եւ կարի իսկ Հըզօրաց , թէ այս կացես ինչ ուրեք :
Եւ առ իս բզգը ընդայն բապանալիս բերեալ քոս :
Ձանգիտեք 'ի մեռելոց , որ կալ զոգեալ ընդ գետնով :
Առ իմ՝ անց երկընչիւն , միթէ բրնացն 'ի Հիման
Ընդինք՝ մեռեալ մարմնը , կամ թէ որդիս յայն երկրի
Մեռեալն , յորոց յաւար փութ եցեն վերեժիւնդիւր :
Ի նախք են պսոսակն բանազգուսեց զուր լըրուի ,
Յնդգիտեք և տարապարտ երկիւր ընդ վայր երկընչիւն :
Այլ լըրոք ո՛վ ընդունայրը , զմարգարեալ շարիս ծանեալ :
Պատարաւ՝ և կենաց մարդայ , է՛ որ արքեն աղեւնալք ,
Կենց լինցն երկնակիք , պոլոց լինալ յառաջիւն :
Եւ բազան ինքնն ստիքանայ , զի շուտաւանս որեղին՝
Մեծարեալ պատուի զորեն երկնականեա ինչ բազդի :
Իսկ այր բարեբաւորի՝ զի մի զհոգին կորուսցէ ,
Գոյնէ զնա մինչև յերկինս , և զայս արման է գիտել ,
Իմաստնայ չափով և մի մանգնութեամբ ուսմանալ .
Քաղաքին և ոչ իւրք վնասակար գոլ երբեք :
Հնապա ան , զիբոսական մեռեալ մարմնոց զիսկանս
Ի թաղելուս և կամեացաւ լինել յուղարկ հնազիսի :

Բայց ժընտել թէ կամիցիս՝ եկեալ բընի թափեցից ,
Ձի երբեք Հընչիցի մի 'նզ Հնկենացիս զըրոյցս այս ,
Թէ առ իս եկեալ ուրուք 'ի քաղաքէն Պանդին ,
Հինարկայ սառուանեղէն օրեք յաղաղտ վարեցան :

ՊԱՐ

Ձորացիք , զարգարուժեան պահեալ յինքեան ողջ ըլլայս
Ի թոնաւոր բանեղին մարգկան լինիս մաղապուր :

ՔԱՐՈՁ

Կամիցիս զի բանս հակիրճ կարճ 'ի կարճոյ պանծ քեզ :
ԹԵՍԵՒՈ

Առա թէ է քեզ Հանչ , զի զընուս թինս սիրես ոչ :

ՔԱՐՈՁ

Ի յերկրէն Արդիացուց ոչ թափեացես ըզմեռեալս :

ԹԵՍԵՒՈ

Ապա լուր և իմոց բանիցս թէ կամի քեզ իցեն :

ՔԱՐՈՁ

Անայցից , զի անցնիւր ուսեք արժան է տալ մասն :

ԹԵՍԵՒՈ

Ըզմեռեալքն թաղեցիք՝ լըրիմեալ յերկրէն Աստուկայ :

ՔԱՐՈՁ

Նախագոյն ուրեմ լինց քեզ ողորելի կըռիւ :

ԹԵՍԵՒՈ

Յոգնաթիւ ճըզուան և այլ երբեք ապալ իւրովի :

ՔԱՐՈՁ

Բաւական յամենայն ծնուալ ըզբեզ քոյին Հոյս :

ԹԵՍԵՒՈ

Որ գամ՝ մի են վատուցելք . այլ ոչ պատժեմք ըզբարիս :

ՔԱՐՈՁ

Մեծամեծ գործելուս , որպես և քոյդ իսկ Աթենք :

ԹԵՍԵՒՈ

Ձի որ բազումս վատաւոր , և պերճանայ բազմազոյն :

ՔԱՐՈՁ

Են աղէ՛ զ՛քաղաքին ընդբընեցիս գեղաբոյնաք :

ԹԵՍԵՒՈ

Եւ զիմար 'ի վիշապէն արեական ծընցի զարմ :

ՔԱՐՈՁ

Տեսցես ընդ փոռ իսկ անցես , զի տակաւին մանուկ ես ,

ԹԵՍԵՒՈ

Մի զբըգաւր զիս 'ի ցառամեն բարկութեան բորբոքել
Այդպիսի իբրեխաւուսդ , այլ ըր՛ծ յերկես աստ 'ի բաց ,
Ձընդունայ բանից բեհանաւն միւսանալ՝ շարկեալս :
Տարապարտ խաւիք 'ի զուր , պարտ և արման է խաղալ
Այր այր անցնիւր զինաւոր , և որ 'ի կառս է Հնեան
Փըրփրեալս երեւարոց օտնապանել լըբերանս
Ահալին վընընչելով՝ 'ի Հոյ յառաւի կազմանց :
Յաշտար Հոգեականն եօթմաղաբուն լընեցից
Եւ փոխեալ քաղցիք . — Քեզ աստ Հրաման մեծալ աստ
Եւ զերկմեծն սարառուք մըշա ունիցիս 'ի բընին ,
Ազրաստէ , և մի ընդ իմն լըտապանեալ խառնեցես
Ըլցը բաղդ . զի ես ինքնիս իմ աստուանդն միւսք
Խառնեցայ ըզմաղաբար 'ի գոռ մարտին գուպարան :
Եւ բազան ինքնն ստիքանայ , զի շուտաւանս որեղին՝
Մեծարեալ պատուի զորեն երկնականեա ինչ բազդի :
Իսկ այր բարեբաւորի՝ զի մի զհոգին կորուսցէ ,
Գոյնէ զնա մինչև յերկինս , և զայս արման է գիտել ,
Իմաստնայ չափով և մի մանգնութեամբ ուսմանալ .
Քաղաքին և ոչ իւրք վնասակար գոլ երբեք :
Հնապա ան , զիբոսական մեռեալ մարմնոց զիսկանս
Ի թաղելուս և կամեացաւ լինել յուղարկ հնազիսի :

ԱՐԻԱՅՈՍ . ՊԱՐ

ԿԻՍՏՈՐԱՐ Ա .

Ո՛վ ողորմ մարգ երկնի զբաժնաց
Քանի՛ զսիրտըս արհաւիրաց լընուն ահ :

ԿԻՍՍԱԳԱՐ Բ.

Որպիւն՝ նորանընան բարաւառ ձայնից եւ լռեմ

ԿԻՍՍԱԳԱՐ Բ.

Գունարի լուկատ ահեղ ըստառագէշք Աթենայ :

ԿԻՍՍԱԳԱՐ Բ.

Ջորութեամբ զինն արդեօք, թէ տուրեւառ ինչ խօսիւք :

ԿԻՍՍԱԳԱՐ Բ.

Առ իմ՝ անգուլթ հեղձուիք
Արեանց, և վայր աղետակոծ .
Լանդակոծ բայսմունք որդտից .
Ո՛ր բան գուցէ իմ Հիբիո
Սոցին պատճառս բաղբաղէ :

ԿԻՍՍԱԳԱՐ Բ.

ՊԱՅՍԱՍԻՆԻՆ Բ.

Ըզարբեւառն բարձիցն երբեմն
Պարկան, և զայր պանծալ .
Յայս իսկ եւ տիրս իմ զմտած :

ԿԻՍՍԱԳԱՐ Բ.

Արգաթ ըզդին գառ ոգես :

ԿԻՍՍԱԳԱՐ Բ.

Ո՛ր ալ ըզբաղէ բալիւն մեզ :

ԿԻՍՍԱԳԱՐ Բ.

Պէտքեա ըզդին եւս մա մարդիկ նըլմարեմ :

ԿԻՍՍԱԳԱՐ Բ.

Մտաւլուս ահեկ յերկիւղ լուծանին .
Արեւն զարիւն և ուր ըզբնջու ըղնի .
Զարիս զիք բալիւն ուրոց մահացուաց .
Ամաւային սահման եւ եղ եւն աստուածք :

ԿԻՍՍԱԳԱՐ Բ.

Ջիւորք ի գաւտ մարբարեմ
Չկալլ իրորայ թողեալ լուր
Աստուածայնոյ՝ ժամանմբ :

ԿԻՍՍԱԳԱՐ Բ.

Թէ թեա քեզ որ տայր յաստուածոց .
Ձի թըւէի յերկզեւս քաղաքն :

ԿԻՍՍԱԳԱՐ Բ.

Ըզրիւնեաց տայր որ ինն անդ
Ըշտիւնեաց տեսանիւք բաղի :

ԿԻՍՍԱԳԱՐ Բ.

Ո՛ր վախճան մընայ անդ
Հըւրք երկրին իշխողի :

ԿԻՍՍԱԳԱՐ Բ.

Միւսանգաւ ըզդին թիկանց կարգադրուք .
Այս լուկ միայն եւն ինն Հաւաաք յերկիւղի :

ԿԻՍՍԱԳԱՐ Բ.

Ո՛վ Արամաղէ, Հընդ մօրն ծնող շըստերն ինաւայ :

ԿԻՍՍԱԳԱՐ Բ.

Փաղաքին իմ օգնական լըր եւ արդ ի մարտի :

ԿԻՍՍԱԳԱՐ Բ.

Ըզքն փառս, ըզքն նեցուկդ .
Ամբարից, տուր օգնութիւն, անդք ի խորայլ բոցակէզ :

ՄԻՐԱՍՏՈՍ, ՊԱՐ, ՀՐԵՏՏԱԿ

ՀՐԵՏՏԱԿ

Գեղեցիկ բանը բազում անեկեկեալ կով, կանայք .
Եւսմիայն մաղապուր, զի ներբաւալ իսկ էի
Յորժամ անդ եօթանց բանակը անկան պետացն ի կըռուի
Ըհերկեկայ ափամբք, և արդ ըզպաղծութի զամ նոթնեւ :

Ջորուցից կարճ ի կարճ .
Ջոր շտիթի յառնալ զանթահարաւ Արամաղէ :

ՊԱՐ

Ո՛վ տիրուն, բարեա ըզգարեղ յայն անուշտ աւետեա .
Եւ ըզգործեմ թեւեւսի, թէ եւ նամար բանակի
Իցն ուղ ու Աթենայց քաղն և պատգամք և ըստ միտս :

ՀՐԵՏՏԱԿ

Ողջոյն եւ, որպէս զեւլ էր Արամաստի՝ զործեցաւ,
Յինապայ լըեալ զթերե արդիւնաղք պաշարեաց :

ՊԱՐ

Բայց զիտր Արամաղէյ՝ որդին իշեայ զայղծանակ
Հաստատեաց, և ընդ նրմին նեղակիցքն մարտին,
Պատմեա մեզ, զի քեւ, զնկայր անկանտես, բերկրեցուց :

ՀՐԵՏՏԱԿ

Հառապայլծք պայծառ անկան օրակըլիւ արթննւոյն
Ընդ երկրն տարածաներ, և ըզգըրմըք Ելեկոտեանց
Յալաբակ մի բարձրաբեր լեւալ ի տես զեւ կայի :
Ջերեցունց յայնժամ տեսի զերիս առաջ բանակաց,
Ջամբուն ըստառագէն ընդ իւսնեան ձգեալ բուք,
Եւ զերնին ըզհայակալ իգեայ որդին զմաղաւորն,
Եւ որ անդ յայնժամ ինի կարգեալ տողեալ ընդ նմա,
Ըզհընդն Կեկրոպայ Հոգնի բընիկ ըստաղոյս :
Եւ ինքնին զՊարաւս յաշտն վառեալ ու ի նիղակ,
Առ աղբերքն արիւնան, և երիւարք կառածիդ՝
Ջեղբերք և ըզկողիւք տողեալ ի կարգ ճաղարին,
Զոյգ կըլիւ Համարով, և մեծ զոյր իսկ կառ
Ի խոնարհ քան ըզլէրին Ամիթնեայ պանծալիս :
Յառաջ պարապաց կայր խառնաղանջն կառմեայ,
Ի թիկանց եղեալ կուռն ըզդիւնուս մեռնուց,
Հենեկը կային Հենեկը ըստառագէնք Հանդիպայ,
Եւ կառացն բառածիք Հանդէպ այլ կառք Հաստատեալք :
Եւ քարոցն թեւեւս բարբառեցաւ լու ի լու .
Եւ լուս լըուրք, փողոփուրք, լուս և մարիւղք կարմնանց .
Ունկն զիք զի զմեռնալ կամք աստուծո ժամանեալ՝
Ի թաղել յօժարեալք, զօրենս բուր Հեկնեաց
Ի Հաստով մարաղնեալ, առանց արեան ճաղաղեաց :
Այսոցիկ ոչ ինչ ընդգէմ քան քարոզեալ կըրենն :
Այլ կայր լուս յեց յիւր ի զենս .
Եւ լուս (աւլորդք

Խառնեցան քառածից անդէն ի մարտ ահագին :
Ելեկալ ըզմիւսանց կառք ճաղուկ զմարտի
Տողեցան ի կարգ մարտի յօրինուածոց Հենեկոյն :
Երկաթով է՝ որ կըռուին, այլք լուրք անեալ Հոսեին
Միւսանգաւ զերեւաբանն ի խառն մարտի մարտին :
Չայս տեսեալ Փորասայ՝ որ էր իշխան Հենեկը
Առանց Երիթթիւնանց և որ կառաց կառածարն
Եւ որ զամ մի կարգմուն ձիոց էին կառավորք,
Կորով ետուն զըլուրծ, մերթ յաղծէին և մերթ ոչ .
Չայս յարն արկեալ քանիս մեռ էի, և ոչ ի լըլըլ,
Ըզկառաց անդ զուպարսն և զհենեկը ի նոսրն,
Անհամար արկածս անդէն իմ նըլմարեալ ոչ գիտեմ
Ուստի ընդիզքն արարի, և զոր յերկաց նախ ոգեւ,
Ըզիւղն պողեալ ի միւր անհընդուն մըրքունի,
Կամ թէ զայ՝ որ միւր ի վայր և տարուրք թաւալեալ
Ընդ արեւն, ընդ երասան և ընդ Հոգնեալ ճաղալարեաց,
Մարմնոց թաւալգըլըր զիցոց, կառաց բնիկըլ,
Ընդ երկրն անկեալ տապաւս զանդանէին ի փոշի,
Եւ ըզլուս կենաց անդէն մըլմարեալ զիւլէին :
Ըզբանակն պորտիւղն իրեն ետես կըրենն՝
Ի պարտու թիւն մատնեալ զիւղան անդրեն ի բուռն աշ-
(ըստեալ

Ընթացաւ, մինչև իւրոցն զհՀատեալ ի յոդին :
Եւ երբեք ըջաւ ոչ թեւեւս յուծոյն ու ի մեաց, (զենն .
Այլ ուղիւք ըջաւր զպայծառ արկեալ զանմամբ զապա-
Եւ զղջլոյն նամարն ընդ մի Հերթեալ աւեղնախնըք :
Ստատեալ, և կամ իրեանք անկանէին զիտապատ .
Եւ ուժգին տաղալկաւ միւսանց պատուէր զայս ապին,
Եւ իրեկան Հար ի մարմնս Երիթթիւնանց և վարսեա :

Գումարատան այն յատմանց սերեալ օժի փրկալին
Էր աւելջ քաջակուի, քանզի բեկեալ փրկւզեալ
Ընշախայ լծէ, այլ յայն անոր լծեւոյն կորակոր
Գումարային փախըտալան, և քաջ ընդ քաջ Հասարար.
Գոգլութեան յայնժամ արին Թեոսև Լինը արժանի,
Ջի ոչ ըզդալթու լծին շահեալ և եթ իւրեանէր
Այլ ի լծէ անդ բանակին իւրոյ սխառայր բեկելոյն,
Եւ հընչիւն արձակէր մեծ միշնէ գետնոյն ճողըզընէ:
Ե Ո՛վ մանկտի, լծէ դիտուց ոչ կարասիլի հաղարտեալ
Որեւոյն Սպարտաշուց, Ալ լծէր ողջին լծելնցաւ:
Ընդ բոլոր Դաւանդեցոց բանակին աշխոյժ փառեցան:
Իսկ ինչին զպիղարբանն ստանձնեալ ըզգնէ Հաստաւ
(բետա),

Ըզբարձմանց՝ ճոճեալ շարժեալ զերդ պարաստիկ ի կըլիտ,
Առաւախուս Համանդամայն պարանոցօրն հըններ:
Ի փախուստ հուսկ ուրեմ նորա ընդ կրուկ դառնային:
Առ խնդին եւ գոյէի և պար զգիտեալ բերկրէի:
Եւ Հարեալ ծափ ըզծափի, նորա՛ն Գրուստ սուգհային
Ազալուս և իւրզուքրախն ապրանաներ ընդ քաղաքն
Մանկուսոյ և պառուանց, և ըզտաճարս լծուիւ
Առ աշին. կայր Թեոսև ի՛նչ պարզապաշ արտաշայ
Եւ իշէր ոչ մըտանէլ զի ոչ յաւեր քաղաքէի.
Այլ զինքեան ասեղ գալուստ առ ի լծանէլ գիտեաց:
Չորսմար զայն օրինակ պարսէ Ընտրել բանակի
Որ ի վընտն ծախողակ ինչ արի անասանն
Խորեւոյն ի սոնքանաց ժողովորեանն երկանիլ:
Որ ի նայր ստոկնանին երեւալ պատուոյ և չըքոյ՝
Ի ճեղխեալ յանաւափ՝ կողոյս և յոր մարմնի վընջել:

ԳԱՐ

Աւաստիկ յանակընեալ յորս այս անոյոս անքարեալ
Հուսառմեալ և յատուան, և ըզդալթոց ինոց բեռն՝
Նըւազեալ տեսանեմ յոյժ ի սալ այնու ըզլըրէժա:

ԱՐԻԱՍՏՈՍ

Ո՛վ ինչ, առ ինչ հէք մաշկանացուր պաննանն
Ունել միտս իմաստուն. զի առ ի՛նչ կախեալ կամբ:
Եւ զոր կամբ քո կամիցն՝ զայն լոկ գործել ժողըրհիմբ:
Ջի ստատիկ յայնժամ ցատուան զինն անկեալ կայր լծաւ
Յոգալթիւն էին նորա, Հաստաբազուկ և ուժով. (խի՛ն,
Այլ բերկ խաշաղկութեան գալինս կըրել յօժարեր
Ըզյախոյս Եւտոկլէս, ոչ յաննն առնուլ կամեալ
Եւ ահա կըրելիմբ. իսկ որ յայնժամ բարեբաստ
Ծանկործոյն մըլճերս կուտեալ իւրեկ աղբատ ոչ յընից
Ուղեհար եղև, ապա և ինքն անդէն գընձեցաւ
Անըզգած կազման ժողովմ. ո՛վ ընդունայն մաշաղուաց,
Որ ըստ շափ անհընարին քարշեալ ըզլար աղեղան՝
Յերաւի բազմագեծ շարեզ ինչը ըզգանեալ:
Արեւելաց լըզներ ունին, այլ լոկ բաղդին գիպուանոյ:
Ո՛վ քաղաքք, որ ըզլարին գիտեք բանին ամբեւ,
Ի սուսեր զայն սառնդէր և աշբարի, ըզմարժանս:
Եւ առ ինչ ձըղեցայ յայս. ըստ կամ է ինձ գիտել լոկ,
Թէ զինչդ ապրեցար գու. ապա և զայն ինչ հարցից:

ՀՐԵՇՏԱԿ

Ըզգաղաքն յորժամ լաշինս դիտուց ուժգին ըզլըրգէր՝
Ընդ գըրուստ աստեայ ի՛նչ ընդ որ բանակն սայր գըւ
(աւոյժ):

ԱՐԻԱՍՏՈՍ

Եւ զորք էր զուպարած՝ անէր ընդ քեզ ըզմեռեալս:

ՀՐԵՇՏԱԿ

Որք եւ լծանց վերակացու էին լըբէլ բանակաց:

ԱՐԻԱՍՏՈՍ

ՁԻՆՆ էն բանքդ. ուրանդ կայ անկընի այլ ամբու:

ՀՐԵՇՏԱԿ

Ի լծաղուն եղան ի խինն կիթեորն և ի գոգո:

ԱՐԻԱՍՏՈՍ

Յայն կրա լծէ յայն ինչ լըբէ. և ո՛ր ճորին որ լծաղաց:

ՀՐԵՇՏԱԿ

Թեոսև. և վընք ուր կայ ինչ լծերն հոգմաուս:

ԱՐԻԱՍՏՈՍ

Եւ ուր ի մեռելոց զանթաղ լծողեր դիպուանս:

ՀՐԵՇՏԱԿ

Առ երբ. զի փոյթ ինչ զամենայն զան անէ յանգ:

ԱՐԻԱՍՏՈՍ

Ո՛հ, արդեւ լծէ ի լըբէն Հանին ծառայքն անողորմ:

ՀՐԵՇՏԱԿ

Ի գործդ այդ ոչ որ եղև ի՛նչ ծառայիլ ճեռներեց,
Թէ անեալ էր՝ ասելի լծէ զա սիրէ ըզմեռեալսն:

ԱՐԻԱՍՏՈՍ

Ընդոս մարմինս արդեւ ըլուսառակնաց լըւացան:

ՀՐԵՇՏԱԿ

Անկողնեա տարածեալ, ծանկոյթէ կան ըզմարձնող:

ԱՐԻԱՍՏՈՍ

Դըժբանկ պաշտոն հարկին, և որ յամբ թըրկանէ:

ՀՐԵՇՏԱԿ

Ո՛ր ամբ ինչն մարդկան՝ վընք իրերաց և արկանք:

ԱՐԻԱՍՏՈՍ

Քանիտն եւ ընդ նոսին ըզմանայի մեռանել:

ՀՐԵՇՏԱԿ

Տարապարտ աշխարես, անեա արտօք և կանանց:

ԱՐԻԱՍՏՈՍ

Նըբին իսկ կարծեմ լծէ են ինձ վարդապետք արտաւ
սուսալ: —

Մեռելոց գնա՛նք առալ, ըզնեա ի՛նչ վեր ամբարնեալ
Չարտասուաց հեղուլ Հասան և աշխարանս հեծեծել,
Ջիւրելիս կարգալ կամի՛ն յորոց լծափուր եղկելեւ,
Միայնակ լամ՛ն կոծիմ. զի այս և եթ զայ մարդկան
կորսեալ զոր միանգամ ոչ եւ բերցէ ի՛նչ բըռնի:
Ըզնից կնեղանարեր. այլն անեալն՝ դերին է:

ԳԱՐ Ա.

Որ երկանկ և տըրուր,
Փառք և պարծանք քաղաքին,
Չորսմարաց ճակատուս՝
Երկպառանկան յաղթանակ.
Այլ զան և ինձ տեսանել
Յանլուսն որդւոց գիպուանս:
Ըզանլիլ այս տեսիլ,
Տեսից զանոյս աղընլիանն՝
Քանզի հարայ ի մեծ ցաւ:

ԳԱՍՏՈՒՄԱՆ ԳԱՐՈՒՆ Ա.

Հայրն հինաուրց՝ ժամանակ,
Ինչն պահէր զիս ցոյսմարս
Յուէտ առանց զուգութեան:
ՁԻՆՆ ինձ օգուտ յորդկաց.
Անընլի՛ն ոչ յուսայի
Ահրա ընդունայն և ի՛նչ զուր՝
Յամուսանութիւն ոչ լըծեալ:
Յայանի արդ վըն տեսանեմ՝
Անգաւակիլ սիրելաց:
Այլ արդ զմարմինս ըզմարեմ
Գընացելոց որդեկացս:
Տայր ինձ՝ նոց որդի իմ գնալ՝
Եւ ինանել ի զճորինս:

Արարուն յառաջիկայս: